

WIE KRIJGT WAT?

DE VERDELING VAN VANGSTMOGELIJKHEDEN
TUSSEN EU-LIDSTATEN

VISBESTANDEN ZIJN VAN NIEMAND, MAAR WORDEN DOOR VELEN BEGEERD. HOE KAN DAN WORDEN BEPAALD WIE TOEGANG TOT VISBESTANDEN HEEFT?

BINNEN DE EU HEBBEN DE LIDSTATEN DEZE VRAAG HEEL VERSCHILLEND BEANTWOORD, MET ALS GEVOLG DAT ER VEEL VERSCHILLENDE SYSTEMEN GEHANTEERD WORDEN. WIJ HEBBEN 12 LANDEN UITVOERIG GEANALYSEERD EN KOMEN TOT DE CONCLUSIE DAT ONDANKS HET VERSCHIL IN OPZET GEEN VAN DEZE LANDEN DE VISBESTANDEN VOLLEDIG IN HET PUBLIEK BELANG BEHEERT. IN DIT RAPPORT BESCHRIJVEN WIJ DEZE SYSTEMEN VAN VISRECHTEN, TOETSEN WE DE RESULTATEN AAN DE VASTGESTELDE DOELSTELLINGEN EN DOEN WE AANBEVELINGEN VOOR HERVORMING:

Er is veel gezegd en geschreven over de risico's van overbevissing en anderzijds de grote winst – op milieu-, economisch en sociaal gebied – die wordt behaald als bij het beheer wordt uitgegaan van grotere populaties om duurzame vangsten te garanderen. Maar er is veel minder bekend en het is veel moeilijker om feiten te verzamelen over de netelige kwestie met betrekking tot het toekennen van visrechten. In dit rapport wordt bekeken hoe 12 Europese Lidstaten hierover het besluit nemen – en de gevolgen die dit kan hebben.

Of het nu gaat over het verdwijnen van visserijgemeenschappen langs de kust, de discussie over steeds grotere fabriekstrawlers of het alarm over de privatisering van publieke rijkdommen, binnen het huidige visserijbeheer worden vraagtekens gezet bij de verdeling van de visgronden en niet alleen bij de omvang.

Om meer inzicht te krijgen in het toekennen van visrechten analyseren we uitvoerig 12 Europese Lidstaten: België, Denemarken, Duitsland, Frankrijk, Ierland, Italië, Nederland, Polen, Portugal, Spanje, Zweden en het Verenigd Koninkrijk. De systemen die deze landen hanteren voor het toekennen van visrechten, lopen sterk uiteen. Hoewel vissers in België en Nederland op veel dezelfde soorten in dezelfde wateren vissen, worden de quota in België door

de overheid bepaald en worden in Nederland eigendomsrechten verhandeld – een wereld van verschil als het gaat om beheer.

Om te beoordelen of een systeem voor de toekenning van visrechten werkt, kijken we naar 12 doelstellingen (zie onderstaande tabel). We geven geen

exacte blauwdruk voor alle vormen van visserij. Vissers kunnen echter alleen floreren en de gemeenschap heeft er alleen baat bij als er een goed systeem wordt gehanteerd dat aan deze doelstellingen voldoet en dat een goed besluitvormingsproces waarborgt.

DOELSTELLINGEN	BESCHRIJVING
VAST	Met visrechten zijn vissers voortdurend en op de lange termijn verzekerd van een deel van visbestand(en)
FLEXIBEL	Vissers kunnen nieuwe visrechten krijgen of bestaande ruilen
TOEGANKELIJK	Nieuwe visserijbedrijven die in aanmerking komen, krijgen visrechten bij toetreding tot de sector
LEVENSvatbaar	Bedrijven zijn financieel levensvatbaar en medewerkers krijgen redelijk betaald
RECHTVAARDIG	De visrechten worden rechtvaardig verdeeld en er wordt prioriteit gegeven aan unieke behoeften
STAATSEIGENDOM	Visbestanden en visrechten blijven in handen van de staat
VOLDOEN AAN DOELSTELLINGEN OVERHEID	Overheden gebruiken visrechten om te voldoen aan doelstellingen van nationaal en Europees beleid
BEPERKTE KOSTEN VOOR STAAT	De kosten van het beheer van het systeem voor visrechten worden gedragen door de visserijsector
OPBRENGST VISGRONDEN	Een deel van de opbrengst van de visgronden - die publiek eigendom zijn – komt de staat toe
TRANSPARANT EN VERANTWOORD	Besluiten over de toekenning van visrechten worden transparant en verantwoord genomen
DOELSTELLING	De toekenning van visrechten is een systematisch en eerlijk proces
JUIST BESTUURSNIIVEAU EN VERTEGENWOORDIGING	Het bestuur ligt bij lokale instellingen en de belanghebbenden zijn hierbij betrokken

Lidstaten geanalyseerd: alle systemen komen qua prestatie op enkele punten positief uit de bus, maar aan elk systeem kleven ook grote bezwaren. In elke Lidstaat blijkt het visserijbeheer een kostbare zaak die de staatskas weinig oplevert. Het is voor nieuwe partijen moeilijk om toegang tot de visserijsector te krijgen en veel systemen voor het toekennen van visrechten zijn niet transparant.

Onze voorstellen voor hervorming verschillen per Lidstaat en gaan uit van het desbetreffende systeem en de op nationaal niveau gestelde doelen voor visserij. Dit zijn enkele van onze voorstellen voor Lidstaten:

- een verklaring van de overheid waarin het staatseigendom van visrechten wordt toegelicht
- een quotareserve voor nieuwe partijen
- een systeem dat het onderling ruilen van quota tussen partijen toestaat
- een belasting op aanlanding die per binnenlandse haven kan verschillen
- het opnieuw toekennen van quota op basis van sociaaleconomische en milieucriteria

De visserijsector blijft met vragen over toegang zitten. Deze opzet presenteert een traject naar visserij in het publiek belang.

WWW.NEWECONOMICS.ORG

info@neweconomics.org
+44 (0)20 7820 6300 @NEF
Registered charity number 1055254

This research was made possible by generous support from the Adessium Foundation, Oak Foundation, and the Calhoute Gulbenkian Foundation – UK branch.

WRITTEN BY:

Griffin Carpenter and Richard Kleinjans

WITH THANKS TO:

Paolo Accadia, Sveinn Agnarsson, Thomas Appleby, Martin Aranda, Manuel Bellanger, Jörg Berkenhagen, Emiel Brouckaert, Jamie Bull, Anna Carlson, Natacha Carvalho, Goncalo Carvalho, Bertrand Cazalet, Igor Celic, Greig Chalmers, Scott Crosson, Ger de Ruyter, Klaas de Vos, Ralf Döring, Edward Fahy, Tom Flannery, Hans Frost, Raúl García, Miguel Gaspar, Andrea Giesecke, Chris Grieve, Jordi Guillen, Olivier Guyader, Stephen Hall, Krien Hansen, Jeppe Host, Ngaio Hotte, Barbara Hutniczak, Steve Karnicki, Ian Kinsey, Markus Knigge, Matthias Kokorsch, Erik Lindebo, Thilo Maack, Claire Macher, Carmen Martin, Sebastian Metz, Arantza Murillas-Maz, Lia ní Aodha, Fernando Nieto, Ciarán O'Driscoll, Anton Paulrud, Jerry Percy, Terri Portmann, David Powell, Raul Puellezo, Erin Priddle, Cornelia Quist, Jesper Raakjaer, Anthony Rogers, Marcin Rucinski, Rosaria Sabatella, Mogens Schou, Massimo Spagnolo, Lisa Ståhl, Edward Stern, Klaas Sys, Thomas Thøgersen, Katrien Verle, Sebastian Villasante, Johan Wagnstrom, Staffan Waldo, Lauren Weir, Lutz Wessendorf, Chris Williams, Ida Wingren, Hanne Winter and several anonymous interviewees and reviewers. Additional thanks to the countless people who helped us access and understand the information used in this report. All content and opinions are the sole responsibility of the authors.